

Využívání ICT v organizacích veřejné správy

Metodika šetření

Šetření o využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě bylo, stejně jako v předešlých letech, přílohou ročního státního statistického výkazu organizačních složek státu, územních samosprávných celků, příspěvkových organizací a podobných vládních institucí za rok 2011.

Cíl šetření: Cílem šetření o využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě bylo zjistit přístup a vybavenost orgánů veřejné správy informačními a komunikačními technologiemi a způsob využívání těchto moderních technologií ve vztahu k občanům a firmám.

Referenční období šetření: Stav k 31. 12. 2011

Sběr dat: 1. čtvrtletí 2012

Právní forma organizace	Základní soubor	Výběrový soubor	Počet vrácených dotazníků	Návratnost (%)
Organizační složka státu	299	299	298	99,7
Ministerstva	14	14	14	100
Soudy	99	99	99	100
Státní zastupitelství	11	11	11	100
Zeměměřičské a katastrální úřady	22	22	22	100
Hygienické stanice, veterinární správa	27	27	27	100
Ostatní	126	126	125	99,2
Kraj	13	13	13	100,0
Obec nebo městská část hl. m. Prahy	20 000 a více obyvatel	79	79	100,0
	5 000–19 999 obyvatel	222	222	96,8
	2 000–4 999 obyvatel	417	417	96,6
	1 000–1 999 obyvatel	728	728	96,2
	500–999 obyvatel	1 359	1 359	97,1
	méně než 500 obyvatel	3 498	3 498	94,3
	obce celkem	6 303	6 303	6 014
organizace celkem	6 615	6 615	6 325	95,6

Základní soubor: Základní soubor byl vygenerován k 30. 12. 2011 z Registru ekonomických subjektů. V případě šetření o využívání ICT ve veřejné správě zahrnoval základní soubor všechny organizační složky státu, kraje a všechny obce (včetně městských částí hl.m. Prahy).

Realizováno bylo vyčerpávající šetření.

Složení základního souboru, k 31. 12. 2011

Technika šetření: Výkaz byl zasílán poštou, ale bylo ho také možné vyplnit a odeslat

elektronicky. **Použití třídění:** Podle právní formy organizace:

- 1.) Organizační složka státu
- 2.) Kraj
- 3.) Obec nebo městská část hl. m. Prahy
 - a.) obec s počtem 1 000 a více obyvatel
 - b.) obec s počtem méně než 1 000 obyvatel

Právní forma „**Organizační složka státu**“ zahrnuje ministerstva a ústřední orgány státní správy, úřady práce, soudy, veterinární správu, katastrální úřady, atd. Právní forma „**Kraj**“ zahrnuje všechny krajské úřady. Právní forma „**Obec nebo městská část hl. m. Prahy**“ zahrnuje všechny městské a obecní úřady a úřady městských částí hl. m. Prahy.

Struktura dotazníku:

Dotazník se skládá ze dvou částí, z nichž první vyplňují organizační složky státu, kraje a všechny obce bez rozdílu velikosti a druhá část je určena pro organizační složky státu, kraje a obce s počtem 1 000 a více obyvatel. Jednotlivé části dotazníku obsahují následující okruhy otázek:

1. část

a) Přístup k internetu b) Bezpečnostní opatření spojená s užíváním internetu c) Webové stránky organizace d) Služby poskytované občanům – přístup k ICT

2. část

e) ICT a lidské zdroje ve veřejné správě f) Elektronická výměna dat

Mezinárodní srovnání:

Šetření o využívání informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě nevychází, ani není upravováno žádnou směrnicí Evropských společenství či modelovým dotazníkem Eurostatu. Jedná se o unikátní šetření, které vzniklo na základě poznané potřeby získávat informace o rozšíření informačních a komunikačních technologií ve veřejné správě a jejich využívání. Z tohoto důvodu není možné čtenáři této publikace předložit adekvátní mezinárodní srovnání.

Definice pojmů

Antivirový software: je jedním z hlavních způsobů ochrany proti internetovým problémům. Tento software detekuje viry, včetně trojských koní (červů). Aby byl takový software účinný, je nutné jej pravidelně aktualizovat.

Elektronická podatelna: úřadem zřízené pracoviště pro příjem a odesílání datových zpráv (datová zpráva = elektronická data, která lze přenášet prostředky pro elektronickou komunikaci a uchovávat na záznamových médiích), vybavené potřebnými zařízeními připojenými k veřejné datové síti (případně k jiným datovým sítím) umožňujícími používání **zaručeného elektronického podpisu** založeného na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.

Elektronická výměna dat: (uvnitř organizace) softwarovou aplikací se pro účely tohoto šetření rozumí: a) přenos strukturovaných zpráv mezi dvěma aplikacemi (např. formuláře agend souvisejících s řešením životních situací nebo obchodní dokumentace jako jsou objednávky, faktury, platební příkazy, popisy zboží a služeb aj.); b) přenos přes internet nebo jiné počítačové sítě; c) v předem dohodnutém standardu, který umožňuje automatické zpracování (např. XML zprávy, EDIFACT aj.); d) bez použití manuálního zápisu, přepisu či opisu zprávy.

Extranet: extranetem se rozumí rozšíření intranetové sítě za hranice organizace. Jedná se buď o síť propojující několik intranetových sítí v různých lokacích, tedy v podstatě virtuální privátní síť (VPN), nebo se jedná o intranetovou síť nabízející své služby přímo přes veřejný internet. V každém případě je však přístup na extranet omezen pouze pro autorizované uživatele, kterými jsou ve většině případů jiné organizace, dodavatelé či externí spolupracovníci organizace, nacházející se mimo organizaci, která je vlastníkem extranetu. Někdy může být vstup do extranetové sítě dokonce zpoplatněn.

Firewall: představuje bariéru mezi veřejným internetem a osobním počítačem či sítí a blokuje určitá nebezpečí, včetně některých virů. **Softwarový firewall** běží v počítači jako program, na rozdíl od **hardwarového firewallu**, který představuje určité zařízení. Oba typy firewallu internetový provoz monitorují a v případě potřeby i blokují.

Informace na email/mobilní telefon: možnost zasílat aktuální informace úřadu formou emailu nebo sms na mobilní telefon (nutná registrace emailu či telefonního čísla zájemce o tuto službu)

Informační kiosk: terminál umístěný na veřejném místě, obstarávající nepřetržitý přenos informací k samotnému občanu – rozsah poskytovaných informací záleží na správci. V informačním kiosku lze získat informace týkající se veřejné správy, dopravy, kultury, zpravodajství, ale také obchodní informace, firemní a jiné prezentace, přímý prodej nebo orientační a navigační informace (mapy měst, plány budov a mnoho dalších)

Informační systémy veřejné správy: výměna dat mezi různými informačními systémy veřejné správy je chápána jako forma výměny datových zpráv mezi aplikacemi, tzn. jednoznačně strukturovanými dotazy na obsah dat, která jsou v působnosti jiného orgánu veřejné správy. Vychází se z předpokladu, že jednotlivé subjekty veřejné správy provozují vlastní informační systémy na podporu vlastních agend.

Internet: celosvětová počítačová síť

Internetová telefonie: umožňuje volání na pevné linky, mobilní telefony a do internetu za velmi výhodné ceny. Zákazník volá pomocí internetové přípojky a prostřednictvím počítače nebo telefonu. Tato technologie zaručuje vysokou kvalitu přenosu hlasu, neboť hlasový přenos běží paralelně ve dvou oddělených kanálech. Pro volání stačí pouze internetové připojení, nikoli pevné telefonní připojení.

Intranet: je soukromá počítačová síť organizace. Může být tvořena mnoha lokálními počítačovými sítěmi, které jsou vzájemně propojeny prostřednictvím pronajatých linek veřejné sítě. Typicky je pak tato síť připojena prostřednictvím bran do internetu. Intranet užívá protokolů architektury TCP/IP a obecně se jeví jako privátní verze internetu.

IT odborníci: zaměstnanci, kteří jsou experty pro hardware, software a služby v oblasti informačních a komunikačních technologií a jejichž hlavní činností je umožňovat využívání informačních a komunikačních technologií jiným osobám (např. programátoři, správcové sítí, technici, projektanti výpočetních systémů atd.)

Kraj (právní forma): je zákonem č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení) definován jako územní společenství občanů, jemuž náleží právo na samosprávu ve věcech, které stanoví zákon; působnost v těchto věcech je samostatnou působností kraje. Kraj dále vykonává na svém území státní správu ve věcech, které stanoví zákon; působnost v těchto věcech je přenesenou působností kraje. Kraj je spravován, v rozsahu stanoveném zákonem, zastupitelstvem kraje. *Dalšími orgány kraje jsou rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad.*

Krajský úřad: plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a napomáhá činnosti výborů a komisí. Rada může ukládat úkoly krajskému úřadu jen v rozsahu své působnosti svěřené jí zákonem nebo zastupitelstvem. Zastupitelstvo ani rada nemůhou na krajský úřad přenést úkoly, které jsou jim vyhrazeny zákonem. Krajský úřad vykonává přenesenou působnost s výjimkou věcí, které jsou zákonem svěřeny zastupitelstvu nebo zvláštnímu orgánu. Krajský úřad tvoří ředitel a zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu *Pozn.: k 31. 12. 2006 bylo v ČR celkem 13 krajů, tj. 13 krajských úřadů + úřad hl. m. Prahy*

Obec (právní forma): základní územní samosprávné společenství občanů a místo výkonu veřejné moci; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem. Dalšími orgány jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. *Pozn.: k 31. 12. 2006 bylo v ČR celkem 6 302 obcí (vč. městských částí hl. m. Prahy)*

Obec s rozšířenou působností: představuje nový typ obce vykonávající státní správu v přenesené působnosti. Je obcí s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti. Ve spravovaném území se nacházejí také obce s pověřeným úřadem. Obce s rozšířenou působností vznikly 1.1.2003 v rámci reformy územní veřejné správy a vykonávají následující agendy:

- evidence obyvatel,
- vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, technických průkazů,
- evidence motorových vozidel,
- živnostenské oprávnění,
- výplata sociálních dávek,
- sociálně-právní ochrana dětí,
- péče o staré a zdravotně postižené,
- vodoprávní řízení, odpadové hospodářství a ochrana životního prostředí,
- státní správa lesů, myslivosti a rybářství,

- doprava a silniční hospodářství (silniční správní úřad, stanovení místní úpravy provozu dopravním značením atd.)

Pozn: k 31. 12. 2008 bylo v ČR celkem 205 obcí s rozšířenou působností

Organizační složka státu (právní forma): (dále jen "organizační složka") jsou ministerstva a jiné správní úřady státu (úřady práce, veterinární úřady, hasiči, policie apod.), Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis nebo zákon 219/2000 Sb.; obdobné postavení jako organizační složka státu má Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu.

- Organizační složka není právnickou osobou. Tím není dotčena její působnost nebo výkon předmětu činnosti podle zvláštních právních předpisů a její jednání v těchto případech je jednáním státu.
- Organizační složka je účetní jednotkou, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis nebo zákon 219/2000 Sb.
- Pravidla financování organizačních složek upravují zvláštní právní předpisy.
- K 31.12.2006 bylo v ČR celkem 364 organizačních složek státu

Ústřední orgány státní správy: v této publikaci zahrnují ministerstva a ústřední orgány státní správy. Konkrétně se jedná o těchto 26 orgánů, které se rozlišují podle toho, zda je v jejich čele člen vlády či nikoliv:

- **Ústřední orgány státní správy řízené členem vlády:** Ministerstvo financí, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo obrany, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo informatiky
- **Další ústřední orgány státní správy:** Český statistický úřad, Český úřad zeměměřičský a katastrální, Český báňský úřad, Úřad průmyslového vlastnictví, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Správa státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Národní bezpečnostní úřad, Energetický regulační úřad, Úřad vlády České republiky, Český telekomunikační úřad

Pozn.: k 31. 12. 2006 bylo v ČR celkem 26 ústředních orgánů státní správy; Ministerstvo informatiky bylo zrušeno s účinností od 1. června 2007 (zákonem č. 110/2007 Sb.)

Pravidelné zálohování dat: mimo operační systém je poslední obrannou linií proti závadě hardwaru, povodním nebo požárům, škodám vzniklým v důsledku narušení bezpečnosti nebo nechtěnému vymazání dat. Zálohovat data lze různými způsoby např. pomocí CD mechaniky (tzv. vypalovačky), DVD s možností nahrávání (DVD- R), paměťových modulů typu USB flash disk, externích pevných disků nebo výměnných disků

Registry veřejné správy: jsou chápány jako aktuální a hodnověrné referenční informační (datové) zdroje pro jiné registry a ostatní informační systémy veřejné správy, příp. i pro informační systémy mimo veřejnou správu či přímo občany. Mezi centrální registry se řadí, příp. budou řadit: Územní identifikace katastrálních území a nemovitostí, Registr obyvatel, Registr osob, Registr práv a povinností.

Ústřední orgány státní správy: viz pojem „Organizační složka státu“

Veřejná správa: orgány vykonávající veřejnou moc, čili státní správa a veřejná samospráva. Existuje však několik definic veřejné správy, které se liší vymezením jejích hranic. Metodika Eurostatu ESA 95 veřejnou správu definuje takto: veřejná správa je souhrnem činností resp. služeb poskytovaných organizacemi státní správy, územní samosprávy a dalšími veřejnoprávními institucemi. Podmínky pro zařazení instituce do veřejné správy jsou dvě: 1) kontrola, tzn. schopnost určovat obecnou politiku řízení organizace 2) netržní orientace – max. 49 % výrobních nákladů je pokryto tržbami (zbytek musí být financován z veřejných fondů)

Veřejný městský internet: bezplatný nebo zpoplatněný přístup k internetu prostřednictvím **WiFi** technologie, na území města (obce). Určeno především pro zasílání emailů a prohlížení webových stránek, přičemž přístup k vybraným stránkám je blokován (hry, erotika aj.). Také není možné stahování hudby a filmu. Rychlost připojení závisí na počtu připojených uživatelů, minimálně však 64 kbps.

Vnitřní počítačová síť (LAN): (Local Area Network) vnitřní počítačová síť spojující zařízení výpočetní techniky rozptýlené na malé ploše (obvykle jedné budovy) a propojené nejčastěji pomocí spojovací linky. Slouží k vnitřní komunikaci, výměně informací a elektronických dokumentů a sdílenému přístupu k zařízením (tiskárny apod.) a ostatním informačním zdrojům.

Vysokorychlostní připojení k internetu: připojení umožňující přenosovou rychlost 256 kbps a více.

Využívání webových stránek k:

Poskytování informací k životním situacím: na webové stránce je přístupná informace o způsobu řešení daného problému (dané životní situace). Občan se dozví, kde má svůj problém řešit a co k tomu potřebuje.

Poskytování administrativních formulářů ke stažení: na webové stránce jsou připraveny formuláře ke stažení (nejčastěji ve formátu DOC a PDF), občan/firma si stáhne formulář z webové stránky úřadu, vyplní ručně nebo na počítači, ručně podepíše a doručí na úřad.

Poskytování formulářů k on-line vyplnění: na webové stránce je občanu/firmě nabízená možnost vyplnit formulář on-line způsobem. Občan/firma vyplní formulář přímo na webové stránce úřadu – důležité je, že správnost vyplnění formuláře je kontrolována počítačem – vytiskne, ručně podepíše a doručí na úřad. V některých případech je také možné doručit formulář on-line způsobem (přímo z webové stránky), úřad však žádost podanou on-line způsobem nezpracuje – občan musí úřad ještě navštívit.

Poskytování možnosti úplného elektronického podání: na webové stránce je občanu/firmě nabízena možnost přímého vyplnění formuláře on-line způsobem a poté jeho přímé odeslání on-line způsobem. Důležité je, že občan nemusí navštívit úřad.

Zaručený elektronický podpis: jde o elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb. Jedná se o údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které umožňují ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě

Životní situace: jakákoliv situace, kterou občan musí řešit s úřadem. Například žádost o vydání řidičského průkazu, pasu, žádost o sociální dávky, podání daňového přiznání, oznámení změny adresy. Webové stránky nabízejí i tzv. krizové situace, které poskytují návod jak se chovat při všeobecném ohrožení atd.

